

Леноре Сkenaзи

ДЕЦА НА
СВОБОДНО
ОТГЛЕЖДАНЕ

ЛЕНОРЕ СКЕНАЗИ

ДЕЦА на

СВОБОДНО

ОТГЛЕЖДАНЕ

Превод от английски
Або

РИВА

*Как да дадем на децата си свободата, която ние сме имали,
без да се побъркваме от притеснение*

УВОД

Добре дошли в... Опа!

Ние, майките и татковците, сме се променили за по-малко време, отколкото е нужно за отключването на капак на тоалетна със защита за бебета (което, да си призная, може да бъде доста дълго, когато си на вечеря и всички се чудят къде си, а ти *не можеш* да вдигнеш пустия капак). Някак дори и тези сред нас, които са очаквали децата си без особена параноя, са започнали да се тревожат за всяко невероятно, страшно, ужасно нещо, което би могло – да не дава Господ! – да се случи на малките ни: от удавяне в тоалетната през похищение до поглъщане на капака на електрическия контакт. Да, наскоро прочетох, че малките пластмасови неща, които слагаме по контактите, за да предпазим от токов удар бебето, представлявали опасност от задавяне. *Опитай се да не се притесняваш.*

Списъкът с потенциалните заплахи продължава да расте и разбира се, ние го следим, защото искаме децата ни да са в безопасност. Нали това ни е работата? Но става все по-трудно – и все по-скъпо, и по-дребнаво – с всяка нова джаджа и сред всичките предупреждения, с които ни обстрелват. И понякога е объркващо – например, когато трябва да си закопчаеш детето в количката, като че ли излита към Плутон.

Има най-различни причини човек да е свръхпредпазлив, и повечето от тях са натълно обясними. Може самият ти да си пострадал като дете; може родителите ти едва да са оцелели в Холокоста; може да си чернокож и да се притесняваш, че светът ще се отнася с детето ти като с престъпник. А може и – като приятелката ми Джиджи – да си толкова пристрастен към тревож-

ността, че притеснението всъщност да ти е *приятно*. Като във фитнеса – без болка няма полза.

Възможно е и да гледаш прекалено много Нанси Грейс¹. Но също така е възможно да не искаш повече да бъдеш такъв. Може да си хванал тази книга, понеже те гложди съмнението, че не е нужно да се тревожиш за чак толкова много неща. Все пак нашите майки ни пускаха да излизаме навън и ни казваха: „Прибери се, когато светнат уличните лампи“. Техните майки са ги пускали по трамваи и автобуси. А бабите им са изпращали *своите* мили дечица с бавни ръждясали параходи към Новия свят само с две-три рубли и шпек салам.

Всички те са били отговорни родители! Но тук, в хубавия, безопасен, лишен от скорбут ХХІ век, ние се тревожим, когато децата ни отиват до библиотеката с колело или когато ходят пеша до училище. Тревожим се, когато не вдигат мобилния си телефон. Всъщност мобилните телефони – макар да ги обичам много – са чудесен пример за това как всичко се е объркало. Даваме ги на децата си, защото не искаме да се тревожим. Казваме: „Те са само за спешни случаи“. А после, ако сте очаквали да се чуете с дъщеря си след урока ѝ по мандарин и не можете да се свържете с нея незабавно, вероятно ще си помислите: „Какво се е случило? Загубена, мъртва или в бяло робство?“. (С оглед на настоящите ни нужди това включва също латиноамериканско, азиатско-американско, афро-американско, туземско и инуитско робство.)

И така, телефонът – устройството, което е трябвало да те успокоява – сега те кара да пощуряваш в моменти, в които не би го правел преди. През добрите стари деветдесетте години човек щеше поне да изчака

¹ Американка, юридически коментатор и журналист, известна с предавания, в които се разглеждат тежки престъпления. – *Бел. прев.*

детето да закъснее с няколко минути, преди да потъне в смразяващи кръвта сценарии. А сега на бутона за бързо набиране стои тревожността.

Следователно се притесняваме постоянно: „В безопасност ли е? Добре ли е? Изял ли е всичките си моркови?“. (Отговор: „Не е“.)

А какво става, ако *не* се притесняваме?

Щастливи сме – както и децата ни. Когато един ден подивеем и решим да имаме доверие на детето си да излезе само, да се забавлява и да се прибере безпрепятствено (както правехме ние като малки), адреналинът ни се повишава. Само че, както разбрах пред очите на няколко милиона души, това е малко спорно. Ето какво ми се случи:

Преди около година позволих на деветгодишния си син да се качи сам в метрото за първи път. Не го направих, защото съм смела, безотговорна или пък защото исках да напиша книга. (Пък виж!) Направих го, защото познавам сина си, както човек познава децата си. Знаех, че е готов, и го пуснах. След това написах статия за *New York Sun*. Голяма работа, нали?

Е, вечерта, в която публикувах статията, ми се обади жена от *Today Show* (у дома), за да попита *наистина* ли съм пуснала сина си сам в метрото.

– Да.

– Просто си го изоставила наред града и си му казала да се оправя сам?

– Ами *изоставила* е силно казано, но... да, оставих го пред „Блумингдейлс“¹.

– В днешно време?

– Не, в секция „Аксесоари“.

¹ Голяма търговска верига. – *Бел. прев.*

О, тя беше във *възторг* от отговора ми. Бих ли искала да дойда и да разговаряме в ефир?

Да, защо не?

Нямах представа какво ще се стовари върху ми.

На другия ден срещу мен седеше Ан Къри¹, безобразно красива и малко стресната, защото следващата ѝ гостенка (последната преди Джордж Клуни) можеше да се окаже невменяема. Вместо да я представи, тя се обърна към камерата и каза: „Напредничава майка ли е тя, или много, много лоша майка?“

Камерата се завъртя и показа... мен. И сина ми, Изи. И някаква жена *експерт*, седнала точно до нас на онова известно диванче, която – както скоро щях да разбера – беше дошла *да ни даде урок*.

Набързо разказах историята за Изи, деветгодишното дете (което междувременно беше имало гързостта да навърши десет), което ме беше умолявало да му позволя да се опита да се прибере само отнякъде – откъдето и да е – с метро.

Знам, че може да звучи малко страшно, но не е. В ню-йоркското метро постоянно пътуват семейства. Изключително безопасно е дори статистически погледнато. Всички подземни ужасии, с които Уил Смит се бори във филмите, се разотиват след снимките – може би се прибират в Ню Джърси. Убийствата в града ни са спаднали до нивото от 1963 г. И между другото, вероятно са спаднали и във вашия град, където и да живеете. Случаите на престъпно насилие в страната спадат рязко – с почти 50% – от пиковия им момент през 1992 г.

Затова да пусна Изи да се прибере сам, изглеждаше като нещо нормално – безопасно и относително лесно.

¹ Водеща на популярно вечерно токшоу. – *Бел. прев.*

Със съпруга ми го обсъдихме и се съгласихме, че момчето ни е готово. Затова в онази неделя, когато го забедох в големия светъл магазин, произнесох думите, които вече не изричаме често: „Чао, чао! Забавлявай се!“.

Не го оставих беззащитен, разбира се. Дадох му карта на метрото, билет, двайсет долара за всеки случай и монети, за да може да ни се обади. Но не, не му дадох мобилен телефон, защото макар да му имах доверие, че ще се прибере, бях далеч по-скептична, че ще прибере и телефона.

А и не забравяйте, че имаше монети.

Както и да е, всичко мина гладко. След няколко спирки с метрото, няколко с автобуса и около час време си-нът ми си беше у дома, наперен като паун (който по стечение на обстоятелствата ползва градския транспорт). Описах малкото му приключение само защото, когато го разказах на другите майки на четвъртокласници в двора на училището, всички реагираха еднакво: „Позволила си му *КАКВО?*“.

По-учтивите казаха нещо като: „Е, няма лошо, и аз ще разреша на сина си да го направи... когато стане студент“.

И така, да се върнем към *Today Show*. След като Изи признава пред Ан (новата ни най-добра приятелка) колко е било лесно цялото това нещо, тя се обръща към *експерта* – термин, който намразих, понеже тази порода явно съществува само за да казва на нас, родителите, къде грешим и защо това ще бележи децата ни вовеки.

Тази е скандализирана от деянието ми. Изглежда така, сякаш току-що съм ѝ поднесла чорапите си, за да ги подуши. Казва, че съм могла да дам на сина ми точно същото усещане за независимост, но по много по-*безопасен* начин – като го бях последвала или бях настояла да пътува с група приятели.

– Е, как щеше да е *точно същото усещане*, ако беше станало различно? – попитах. – Освен това той *беше* в безопасност! Затова го пуснах, ах, ти, лицемерен демагог, проповядващ независимост, като същевременно предупреждаваш, че тя е опасна! А и защо телевизионните предавания автоматично ни канят, за да ни поучават сякаш сме дъвегодишни? А между другото, къде са *твоите* деца? Да не би да се крият под леглото въщи?

Е, не изказах всичко това дословно, но изпуснах едно задоволително: „Ами... ъмм...“. Не че въобще имаше значение, защото щом излязохме от студиото, телефонът звънна. (*Аз* си позволявам да нося мобилен телефон. Милият ми той!) Обаждяха се от *MSNBC*. Можела ли съм да стигна до тях за час?

Да.

След това ми позвъниха от *Fox News*. Можела ли съм да отида с Изи този следобед? После пак *MSNBC*: ако се появя в предаването днес, бих ли обещала да се върна с Изи през уикенда – на същото място, за същата история?

И изведнъж – странно – се озовах на онова място, за което постоянно слушаме – във вихъра на медийните събития. Беше донякъде забавно, но и същевременно ужасяващо, защото всички допълваха нещо по отношение на уменията ми като родител. Получавах запитвания от репортери от Китай, Израел, Австралия, Малта. (Малта! Остров! Кой дебне децата там?! Пирати?) Канадски телевизионни канали организираха специални предавания. Радиата из цяла Америка ухапах темата, както и родителски групи и училища. Вестници, блогове, списания от *Newsweek* до *Funny Times* – дори и *BBC* ме поканиха.

Англичаните искаха да знаят дали не опаковаме децата си в *научна вълна*. Дръзко отвърнах: „Какво, под яго-

дите, е памучна вълна?¹ (Оказва се, че е памук на топчетата.) И ето, един медал на ревера ми: дамите от *The View* посветиха цял сегмент, за да постигнат съгласие – може би за първи път по какъвто и да е въпрос – колко ужасна, луда, кошмарна, бездушна и [въведете и неодобрителното прилагателно тук] майка съм аз.

Медиите ме нарекоха „Най-лошата майка на Америка“. (Да, проверете в *Google*.) Само че аз не съм такава.

Наистина смятам, че съм като вас – родител, който се страхува от разни неща (мечки, автомобили), а от други – по-малко (метро, непознати). Но най-много се опасявам, че и аз се поддавам на безумната мания на нашето време – абсолютната безопасност на децата ни във всяка секунда от деня; схващането, че трябва да им я осигурим (и че действително *може* да им я осигурим). Сякаш вече не вярваме в съдбата, в късмета или в кутсуза. Не, *всичко* е наша отговорност.

Само с поставянето на въпроса дали има смисъл *никога* да не изпускате децата си от очи и *винаги* да ги пазим от микроби, идиоти, спортни травми, спортни разочарования, стрес, слънчево изгаряне, салмонела, охлузвания по пиццата и всяка възможна незначителна опасност станах – за моя изненада – лицето на ново движение: Движение за свободното отглеждане. Поне такава е името, което му дадох. Това движение се бори с другото голямо движение на нашето време – движението на родителите хеликоптери.

Като това не означава, че самата аз не съм била хеликоптер доста пъти. Боже, във вените ми тече поне малко сикорска¹ кръв. Наемала съм частни учители за децата си и – понеже сме в Ню Йорк – психолози. Наех

¹ „Сикорски“ – авиационна компания от САЩ. – *Без. прев.*